

Opgave Assetmanagement

Portefeuillehouder: Frank Jorna

Beleidsvelden

- Aanleg en onderhoud waterkeringen
- Inrichting en onderhoud watersystemen

Terugblik ontwikkelingen en trends

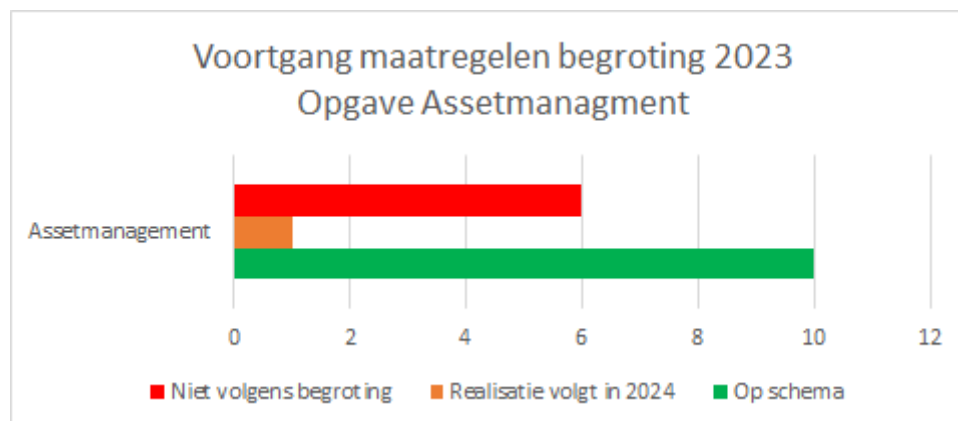
De basis van assetmanagement is goed inzicht in ons areaal. Waar bevinden de assets zich, wat is hun conditie en onderhoudshistorie, welke beheerplannen zijn nodig voor instandhouding en hoe zijn processen en datamanagement georganiseerd? We richten ons op het verbeteren van processen, het optimaliseren van data, het doorontwikkelen van inzicht in de kosten, het areaal op orde brengen en het doorontwikkelen van het onderhoudsproces.

De legger (vastgesteld vanuit de Waterwet en de Waterschapswet) omvat de tekeningen en documenten waarop het hele werkgebied van ons waterschap staat. We gebruiken de legger om het gebied te beheren en te onderhouden en daarvoor is het van belang dat de gegevens op de legger actueel zijn. In 2023 stellen we, net als in 2022, de wijzigingen in de legger vast. In dat verband werken we samen met de gemeenten aan het opstellen van de bijbehorende beleidsregels voor stedelijk water. Verder brengen we oeverconstructies in kaart en leggen we de natuurvriendelijke assets vast. Een andere actuele ontwikkelingen is de uitwerking van het strategisch assetmanagement plan. Dat is begin 2023 door het bestuur vastgesteld. Daar staan de activiteiten in die de komende jaren nodig zijn om assetmanagement verder te implementeren, zoals bijvoorbeeld de uitwerking van de risicomatrix.

Bij het assetmanagement gaan we uit van de duurzame doelen van Wetterskip Fryslân voor het zo slim mogelijk omgaan met energie- en materiaalgebruik.

Samenvatting realisatie beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de realisatie van de beleidsmaatregelen weergegeven. Iedere beleidsmaatregel wordt verder toegelicht.

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren proces beheer & onderhoud rwzi's

Door het eenduidig vastleggen en ontsluiten van processen ontstaat een gezamenlijk beeld, eigenaarschap, inzicht in elkaars werk en een fundament voor verbeteren. In 2022 zijn we aan de slag gegaan met het verbeteren en standaardiseren van het proces van het beheer en onderhoud. Hier gaan we de komende jaren mee door om te zorgen dat de basis op orde komt. Daarna kunnen we vervolgstappen zetten, zoals het verbeteren van de preventieve werkorders en het verzamelen en ordenen van informatie in assetdossiers. Resultaten van inspecties op rwzi's zijn beperkt en niet-uniform vastgelegd. Dit maakt het plannen en prioriteren van inspecties en onderhoud lastig. Dit willen we verbeteren door een meer uniforme aanpak te introduceren. Met een goede vastlegging in het onderhoudsmanagementsysteem kunnen we een betere afweging maken tussen kosten en bedrijfszekerheid.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We starten met het vastleggen van de installatieonderdelen van de rwzi's.

Voortgang maatregel

We zijn begonnen met de vastlegging van de installatieonderdelen. Dit houdt in dat we de vastgelegde informatie toetsen op de locatie. Tijdens de toetsingsgesprekken leggen we ook de risico's vast van de locatie onderdelen.

Wat wilden we bereiken?

Continu legger

In 2022 is de legger vastgesteld. Deze vaststelling gebeurt periodiek waarbij we alle wijzigingen sinds de vorige leggervaststelling meenemen. Deze leggervaststelling is van belang voor de komst van de Omgevingswet. En voor de overgang naar een 'continu legger' waarbij we wijzigingen sneller en vaker verwerken. We passen de processen zo aan dat het mogelijk is om minimaal 1x per jaar een legger vast te stellen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We werken de legger minimaal twee keer bij en leggen hem vast

Voortgang maatregel

De legger is in september 2023 vastgesteld. Door een efficiënt en duidelijk werkproces en de frequentie van 1x per jaar is de leggervaststelling zeer soepel verlopen en regulier werk geworden. Met een jaarlijkse vaststelling houden we de legger up-to-date, wat zowel voor medewerkers als inwoners duidelijkheid biedt.

Wat wilden we bereiken?

Stedelijk water

Bij stedelijk water gaat het om alle waterstaatswerken in stedelijk gebied. Met de gemeenten maken we afspraken over het overnemen van het onderhoud van de wateren en assets in het bebouwd gebied. Deze afspraken nemen we op in de legger. Voor het onderhoud dat gemeenten nog zelf uitvoeren, krijgen ze een financiële vergoeding. Informatie over het onderhoud van het stedelijk water, nemen we in het beheerregister op. We beoordelen welke gegevens nodig zijn en richten de werkprocessen voor actuele data opnieuw in. Dit alles doen we in goede samenwerking met gemeenten op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We laten de beleidsregels voor stedelijk water vastleggen

Voortgang maatregel

De beleidsregels legger bebouwd gebied zijn in concept klaar. Het dagelijks bestuur kan in het tweede kwartaal van 2024 besluiten dat de concept beleidsregels besproken kunnen worden met de gemeenten in het Gemeentelijk Ambtelijk Water Overleg (GAWO). De gemeenten willen graag bij de beleidsregels betrokken worden voordat deze door het waterschap in de inspraak zullen worden gebracht. De beleidsregels legger bebouwd gebied hebben een nauwe relatie met de overeenkomst stedelijk water. Op grond van deze overeenkomst krijgen gemeenten een vergoeding voor het uitvoeren van het onderhoud in het bebouwd gebied. Na de vaststelling van de beleidsregels wordt de legger per gemeente (gefaseerd) aangepast.

Wat wilden we bereiken?

Waterkeringen

Voor de primaire en secundaire keringen gaan we de data op orde brengen. Daarmee voldoen we aan onze wettelijke zorgplicht.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We implementeren de processen voor de onderdelen inspecteren en beoordelen. We vullen de ontbrekende data in het beheerregister van de RWK en LWK aan.

Voortgang maatregel

Voor de primaire keringen zijn door langdurige ziekte werkzaamheden blijven liggen. Vanaf 1 maart 2024 hervatten we de werkzaamheden en verwachten dat deze actie in 2024 wordt afgerond.

We leggen in het beheerregister oeverconstructies ten behoeve van vaarwegen vast.

Voortgang maatregel

De voorbereiding van de inmetingen zijn getroffen. De inmetingen doen we in 2024 en 2025 plaats. Op basis daarvan worden de beheerregisters aangevuld.

Wat wilden we bereiken?

Natuurvriendelijke assets

Op dit moment ontbreken in de legger de natuurvriendelijke Zone-assets (NVZ). Dit zijn voorzieningen die in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn aangelegd om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren. Denk aan natuurvriendelijke oevers en vispassages in luwe ondiepe waterzones. Al deze voorzieningen zijn onderdeel van het watersysteem en daarom moeten ze als een waterstaatswerk worden opgenomen in de legger en in het beheerregister.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opnemen 'natuurvriendelijke zone-assets' in de legger en vaststellen van de legger

Voortgang maatregel

De beleidsregels integrale legger moeten eerst worden aangepast en vastgesteld door het algemeen bestuur. Dat is gebeurd in de vergadering van het algemeen bestuur van 19-12-2023. De feitelijke leggervaststelling gebeurt in het tweede kwartaal van 2024.

Vorbereidingsopdracht voor de inventarisatie van alle walbeschoeiingen en overige oeverconstructies langs vaarwegen in de Friese boezem

Voortgang maatregel

In het verlengde van de toedeling oevers vaarwegen staat in een samenwerkingsovereenkomst dat alle partijen een inventarisatie uitvoeren van de technische staat van de arealen die per partij worden toebedeeld. Voor Wetterskip Fryslân is deze inventarisatie in 2023 en begin 2024 voorbereid. Op basis hiervan wordt in 2024 een marktuitvraag gedaan om van het gehele areaal de technische staat vast te stellen. De uitvoering hiervan vindt plaats in 2024 en in 2025.

De digitale infrastructuur gereed maken voor verwerking in het GIS met aanvullingen in het beheerregister

Voortgang maatregel

De digitale voorbereidingen voor deze Leggevaststelling van de natuurvriendelijke zones (NVZ-assets) zijn klaar.

Wat wilden we bereiken?

Toezicht schouwwateren

We hebben steeds vaker te maken met periodes van droogte of juist met hevige regenval. Waterlopen die goed onderhouden zijn, in lijn met het vastgestelde ecologische ambitieniveau, zijn belangrijker dan ooit. Naast het onderhouden van onze hoofdwateren voeren we ook jaarlijks toezicht uit op het onderhoud van schouwwateren door eigenaren. Bij het toezicht zetten we slimme technieken in, zodat we het toezicht duurzaam en kosteneffectief kunnen blijven uitvoeren. Denk daarbij aan het inzetten van kunstmatige intelligentie (GeoAI). Hiermee kunnen we (gedeeltelijk) op basis van lucht- of satellietbeelden toezicht houden.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Besluitvorming en implementatie GeoAI. Ontwerp en implementatie schouwzaaksysteem

Voortgang maatregel

Afgelopen najaar is in zeven rayons in het noordoosten van Friesland GeoAI toegepast voor de schouw. Alhoewel het artificial intelligence model verbeterd is ten opzichte van voorgaande jaar liepen we dit jaar tegen meer praktische problemen aan. De inwinning van luchtfoto's liep vertraging op door het slechte weer, extreem hoge waterstanden en vlieg oefeningen van de luchtmacht wanneer het weer wel even goed was. Een technisch probleem bij onze leverancier van de luchtfoto's leidde tot verdere vertraging en tot deels slechtere kwaliteit luchtfoto's. De technologie heeft veel potentie maar afgelopen jaar werd ook duidelijk dat strakke tijdsgebonden processen als de schouw hiermee op gespannen voet staan. Uit een binnenkort nog te houden evaluatie volgt verdere besluitvorming.

Wat wilden we bereiken?

Doorontwikkelen inzicht kosten

We willen dat de assets ook in de toekomst een betrouwbare infrastructuur blijven vormen. Daarom is het van belang de vervangingswaarde ervan regelmatig te actualiseren. In 2022 is de totale vervangingswaarde van de bestaande assets berekend op ongeveer € 3,3 miljard. De totale vervangingswaarde zegt iets over omvang van de toekomstige vervangingsinvesteringen die nodig zijn. Welke investeringskosten we uiteindelijk maken, hangt af van de prestaties die we moeten en willen leveren en de risico's die we daarbij willen accepteren (de driehoek prestatie-risico-kosten waar assetmanagement op gebaseerd is).

Wat hebben we daar voor gedaan?

Kostenontwikkelscenario's voor sifons

Voortgang maatregel

De conclusies van de notitie vervangingswaarde infrastructuur Wetterskip Fryslân zijn in het voorjaar ingebracht op de informatieve bijeenkomst van het algemeen bestuur. Vervolgens is de notitie geaccepteerd als één van de bouwstenen voor de financiële strategie. Voorafgaande aan de begrotingsbehandeling is hierover uitgebreid extern gecommuniceerd. In de begroting voor 2024 zijn onder andere middelen gereserveerd voor concreet onderzoek naar de conditie van verschillende grotere sifons om betere prognoses te kunnen maken voor toekomstige vervanging. Deze prognoses worden voorbereid met behulp van de assetmanagementmethodiek, waarin afwegingen worden gemaakt tussen kosten, prestaties en risico's.

Wat wilden we bereiken?

Telemetrie

Veel assets zijn geautomatiseerd en via datalijnen met ons netwerk verbonden. Via dit zogenoemde 'telemetrienetwerk' zijn beheerders in staat op afstand assets te monitoren en te bedienen. Providers van de vaste en mobiele netwerken voeren de komende jaren vernieuwingen door. Denk aan het vervangen van 2G en 3G door 4G en 5G. Dit betekent overigens niet dat onze assets ineens niet meer werken. Wel dat voor assets die gebruik maken van die netwerken geen controle en bediening op afstand meer mogelijk is. Onze beheerders moeten dan vaker de assets bezoeken. Dit kost meer tijd en er is meer personeel nodig. Daarom investeren we de komende jaren in het telemetrienetwerk.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Start vervangen van 2G- en 3G- units en afronden van de uit gefaseerde telemetrie-units

Voortgang maatregel

De einddatum voor het uit faseren van 2 en 3G staat op dit moment op 1 december 2025. Voor die datum moet er nog een groot aantal telemetrie-units worden vervangen. Afgelopen jaar 2023 waren er veel leveringsproblemen. Dit lijkt zich nu wat te stabiliseren, de meeste materialen zijn binnen of worden binnenkort geleverd. Het project is inmiddels in 2024 gestart.

Wat wilden we bereiken?

Woudagemaal fossielvrij

In het coalitieakkoord staat dat het Woudagemaal vanaf 2023 fossielvrij is. In 2022 is op basis van proeven geconcludeerd dat het Woudagemaal op de fossielvrije brandstof HVO 100 kan draaien. Het prijsverschil met reguliere, niet-fossielvrije stookolie is groot. We zetten in op HVO 100 als brandstof voor het Woudagemaal.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Woudagemaal draait op fossielvrije brandstof

Voortgang maatregel

Het Woudagemaal draait sinds oktober 2022 op HVO-100, een fossielvrije brandstof. Deze brandstof levert tot 90% reductie van uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van fossiele brandstoffen gedurende de gehele levenscyclus.

Wat wilden we bereiken?

Assets beveiligen tegen digitale criminaliteit

De toegangsbeveiliging van (riool)gemalen met telemetrie voldoet niet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarnaast is het toegangssysteem van het hoofdkantoor en de rwzi's aan het eind van zijn levensduur.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Toegangsbeveiliging (riool)gemalen vervangen

Voortgang maatregel

De toegangsbeveiliging van het hoofdkantoor en de rioolwaterzuiveringen is aangepast en voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De aanpassing van de toegangsbeveiliging van de rioolgemalen en poldergemalen (totaal 1300 stuks) wordt in het eerste kwartaal van 2024 afgerond.

Wat wilden we bereiken?

Procesautomatisering

Procesautomatisering zorgt ervoor dat we onze assets optimaal kunnen bedienen en monitoren. Een goede en toekomstbestendige inrichting van onze procesautomatisering is essentieel voor de continuïteit van ons zuivering- en watersysteemproces. Onze procesautomatisering richt zich nu met name op de dagelijkse operationele processen. Maar de infrastructuur (servers, PLC's) is verouderd en van een programmatische aanpak voor de vervanging van hardware en software is op dit moment geen sprake.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Plan van aanpak opstellen doorontwikkelen onderhoudsproces

Voortgang maatregel

De doorontwikkeling van het onderhoudsproces heeft geresulteerd in twee visies een voor de procesautomatisering (PA) en één voor de verdere ontwikkeling van de onderhoudsteams. Beide visies zullen in 2024 ter besluitvorming worden gebracht al vorens ze worden geïmplementeerd.

Wat wilden we bereiken?

Vorraadsysteem en planning

Een goed voorraadsysteem is een belangrijke prioriteit van assetmanagement. Als we inzicht hebben in voorraadbeheer en planning kunnen we goed sturen op kosten en op continuïteit van de assets.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Keuze inrichting ICT systemen

Voortgang maatregel

De keuze voor het inrichten van het ICT systeempakken we op binnen het grotere traject Maximo 3.0. De implementatie van de planningsmodule en het inrichten van een strakke PDCA cyclus valt ook in het Maximo 3.0 project. We zijn nu alleen met het stuk voorraadbeheer begonnen, omdat de inrichting van de planningsmodule technisch nog niet mogelijk was.

Implementatie van voorraadbeheer

Voortgang maatregel

In 2023 is de basisinrichting van voorraadbeheermodule voor werkplaats Joure afgerond. Dit wordt in het eerste kwartaal van 2024 uitgevoerd.

De voorraadbeheermodule op locatie Leeuwarden wordt in de loop van 2024 ingericht en begin 2025 uitgevoerd.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Assetmanagement	Jaarrekening 2023	Actuele begroting 2023	Oorspronkelijke begroting	Vershil actuele begroting - Jaarrekening 2023
	2.845	2.825	2.931	-20
Eindtotaal	2.845	2.825	2.931	-20

Toelichting op exploitatieresultaat jaarrapportage 2023

Brandstof materieel (€ 200.000 nadelig)

De brandstofkosten voor materieel overstijgen de begroting, voornamelijk als gevolg van de prijsstijging en de opslag voor inkoop van duurzame brandstof. De overschrijding viel nog hoger uit dan in de eerste voortgangsrapportage was voorzien.

Beheerregister waterlopen en kunstwerken (€ 100.000 voordelig)

De prioriteit lag en ligt bij de vervanging van het GIS systeem, genaamd Bleau DAMO. De gegevensbeheerders zijn hier veel tijd aan kwijt om input te leveren aan de ontwikkeling van het nieuwe product. Hierdoor zijn een aantal werkzaamheden voor assets en waterlopen naar de langere termijn geschoven. In 2024 krijgen we weer ruimte om achterstanden in te lopen. Hierbij maken we gebruik van ondersteuning van externen.

Toegang bedrijfsgebouwen (€ 100.000 nadelig)

In 2023 is (achterstallig) onderhoud uitgevoerd aan de toegangsdeuren van onze bedrijfsgebouwen om deze geschikt te maken voor het nieuwe digitale toegangssysteem. De kosten voor aanpassing van het oude hang- en sluitwerk worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Onderhoudsprojecten (€ 200.000 voordelig)

In het najaar is een inhaalslag uitgevoerd om de besturingsinstallaties van de RWZI's Warns en Drachten te updaten. Hierdoor komen minder personeelskosten ten laste van de exploitatie.

Investerings

Deze opgave heeft geen investeringen.

Risico's

De risico's met betrekking tot de opgave Assetmanagement zijn in kaart gebracht. Er zijn in de rapportageperiode geen nieuwe risico's ontstaan met betrekking tot de opgave Assetmanagement.